

Hoofstuk 17

Afrikaners is plesierig

Luister

KABV. bl. 19-20

Pre-luister

Aktiwiteit 17.1: Luister na lirieke

Laat die leerders gesels oor die eienskappe van 'n sprokie en 'n voorspelling maak. (LB bl.182)

Vir verryking

Luister na *Afrikaners is plesierig* van Karen Zoid. Leerders kan ook Karen Zoid se weergawe met die tradisionele weergawe hiervan (soos op bl. 184) van die Leerdersboek vergelyk

- http://lyrics.wikia.com/wiki/Karen_Zoid:Afrikaners_Is_Plesierig (liriek)
- https://www.youtube.com/watch?v=9pxeOeQ0_ag (luister na die liedjie)

Post-luisteraktiwiteit

Aktiwiteit 17.2: Beantwoord vrae oor 'n sprokie

- Watter eienskappe van 'n sprokie pas hier?

Bv. Belofte van geluk/fantasie van 'n neonboog en 'n skatkis/die boodskap is op kinders gerig/die kinders kry aanvanklik swaar

- Watter eienskappe van 'n sprokie pas nie hier nie?

Bv. Geen gelukkige einde word gewaarborg nie/ Daar is net 'n moontlikheid van geluk/Geen towerstaf wat geluk bring nie/Die boodskap is eintlik dat daar min hoop is om dalk die "brokkie son" te vind.

Antwoorde:

17.2.1 A stadsligte

B besoedeling

C geboue

D teerstrate/ besoedelde riviere

E metafoor

17.2.2 "want so lui die ou, ou sprokie my kind"

Die doel is beklemtoning.

17.2.3 gebroke rym

17.2.4 enjambement

17 en 18

17.2.5 Nee. Die titel noem spesifiek dat die sprokie vir die stadskind is.

17.2.6 Die spreker is 'n volwassene.

17.2.7 Die kind wat in die stad bly/stadskind.

17.2.8 'n Skatkis – geluk/vrede/vreugde

17.2.9 Nee. Die woord "dalk" laat dit twyfelagtig klink.

17.2.10 Nee. Reël 15 "...hier moet jy jou nimmer laat bind..."

17.2.11 Leerder se eie mening, bv.

Ja. 'n Mens kan ook in die stad gelukkig wees as jy die geluk self gaan soek.

Nee. Die stad bring net ongeluk/donkerte in 'n mens se lewe./Jy moet ver buite die stad gaan om geluk te vind.

Sprokies

Aktiwiteit 17.3: Luister na sprokies

KABV. bl. 21–22

Die leerders verdeel in groepe. Die leerders moet weer na die legkaart in hoofstuk 4 kyk wat die kenmerke van 'n verhaal opsom. Laat hulle dan die kort hersieningsoefening daarvoor doen.

Kenmerke van 'n kortverhaal				
KOLOM A		Antw.	KOLOM B	
17.3.1	'n Kortverhaal is	E	A	is die figure waarom die gebeure draai.
17.3.2	Tyd	C	B	is die gebeure in 'n kortverhaal wat vinnig op mekaar volg.
17.3.3	Ruimte	G	C	is wanneer die verhaal afspeel.
17.3.4	Karakters	A	D	is deel van die kenmerke van 'n kortverhaal wat bydra tot die sentrale tema.
17.3.5	Karakterontwikkeling	H	E	'n storie in 'n beknopte vorm.
17.3.6	Intrige	B	F	Jy sê die teenoorgestelde van wat jy bedoel of dit kan ook bedekte spot beteken.
17.3.7	Konflik	J	G	word kernagtig beskryf en dui aan waar die verhaal afspeel.
17.3.8	Tema	I	H	Daar is nie veel hiervan nie; die leser leer die karakters ken deur die gebeure en die handeling.
17.3.9	Ironie	F	I	is die lewenswaarheid wat die verhaal ontbloot.
17.3.10	Tyd, ruimte en ironie	D	J	is die botsings tussen karakters wat deel vorm van die intrige.

Die leerders verdeel in groepe en skep hul eie sprokie. Hulle kan of 'n nuwe een skep of 'n bestaande een moderniseer. Die leerders moet hul eie sprokie beplan deur die eienskappe van die sprokie hierbo en die kenmerke van 'n kortverhaal te kombineer. Elke groep gaan 'n spreker aanwys wat hul sprokie aan die klas gaan vertel. Die leerders kan die onderstaande tabel gebruik om die ander groepe se sprokie te evalueer.

ASSESEER	GROEP 1	GROEP 2	GROEP 3	GROEP 4
Oorspronklikheid				
Eienskappe van 'n sprokie ingesluit				
Aanbieding				
Skaal: 1=swak 5=goed				

Aktiwiteit 17.4: Lees 'n Engelse volksverhaal en beantwoord vrae

Die leerders moet die antwoorde op die vrae in die tabel uit die gekleurde blokkie kies. Hier volg die antwoorde:

17.4.1 derdepersoonsverteller

17.4.2 Jack

17.4.3 Die karakter doen uiteindelik iets reg.

17.4.4 Plaas/bakkery/slagtery/handelaar/melkery/Jack en sy ma se huis.

17.4.5 Daar is genade vir almal op aarde.

17.4.6 Leerder se eie mening, bv.

Ja. Hy het geleer om te luister! **OF**

Nee. Dit is toevallig dat hy gedoen het wat sy ma sê en dat die dogter hom raakgesien het.

17.4.7 Hulle is met 'n groot bedrag geld beloon.

17.4.8 Woedend

17.4.9 Die leerder se eie mening, bv. Ja. Slim mense kan planne maak. **OF**

Nee. Dom mense kan ander mense vra om vir hulle planne uit te dink.

17.4.10 Die ironie dat Jack ryk word omdat hy die donkie uit onnoselheid op sy rug gedra het, versterk die tema dat daar vir almal genade is.

(10)

Aktiwiteit 17.5: Lees 'n teks vir verryking

Gesels met die leerders oor die muurtekening van Shaun. Lees daarna die kort agtergrond oor graffiti. [LB bl. 187] Die leerders antwoord die vrae mondelings.

17.5.1 Mure en ander plat oppervlaktes

17.5.2 As dit onwettig of sonder toestemming van die eienaar van die gebou aangebring word.

17.5.3 Wanneer eiendom wat aan ander mense behoort, beskadig/verniel word.

17.5.4 Onwaar. Graffiti kan ook 'n sosiale of politieke boodskap oordra.

17.5.5 Ja. Leerder se eie mening as motivering

17.5.6 In industriële gebiede of geboue wat nie meer in gebruik is nie.

17.5.7 Leerder se eie mening, bv. Ja. Deur strenger op te tree/groter boetes te gee. **OF**

Nee. Dikwels doen die kunstenaars dit sonder dat hul raakgesien word.

17.5.8 Tatoeëring/tatoeëermerke

17.5.9 Leerder se eie mening, bv. Dit is goeie kuns/ongelooflike talent ...

17.5.10 Leerder se eie mening, bv. Dit is kunswerke./Dit versier die woonbuurt./Dit behoort nie op openbare en privaat eiendom toegelaat word nie./Nie alle graffiti-kunstenaars bly binne morele standaarde met hul kuns nie...

Gee die leerders kans om hul eie graffiti-muur te skep. Gee riglyne waarbinne dit moet geskied en verduidelik wat nie toelaatbaar is nie.

Plak die gang/muur buite jou klas of 'n deel van die muur in die klas met groot wit papierbladsye toe en gee vir elke leerder 'n gekleurde viltpen. Besluit saam op 'n tema of 'n woord en gee vir elke leerder die geleentheid om deel van die massa-graffiti te wees.

Skryf en aanbied

KABV bl.36-47

Aktiwiteit 17.6: Hersiening van lang en korter transaksionele skryfstukke.

Hersien die formate van die volgende tekssoorte en laat die leerders een uit elke groep doen vir informele assessering en voorbereiding vir die eksamen.

GROEP A: Langer transaksionele teks (120–150 woorde), 30 punte.

17.6.1. 'n Brief van waardering of bedanking.

17.6.2. 'n Dialoog

17.6.3 'n Formele toespraak

17.6.4 'n Koerantberig

GROEP B: Korter transaksionele teks (80–100 woorde), 20 punte

17.6.5 'n E-pos boodskap

17.6.6 'n Dagboekinskrywing

Taalstrukture- en konvensies

Aktiwiteit 17.7: Taal in konteks

Memorandum: Hersien spelreëls en spelpatrone

17.7.1.1 A. Juf-frou

B. ver-dui-de-lik

17.7.1.2 A. skoolhoofde – skoolhofie

B. oggende – oggendjie

C. busse – bussie

D. verskonings – verskoninkie

E. dae – daggie

F. juffroue/juffrouens – juffroutjies

17.7.1.3 deelteken

17.7.1.4 Dit word as eienaam gebruik

17.7.1.5 A. stort

B. verduidelik

17.7.1.6 A. spyt

B. Die mense ruik sleg omdat hulle nie onder hul arms **spuit** nie/Ek spuit parfuum aan./Ek spuit onderarm aan (e.a.)

17.7.1.7 Meisieskool (reël: kyk na die enkelvoudvorm van die eerste woord van die samestelling om te bepaal of daar twee s'e moet kom.)

17.7.2 Op 26 November 2012 het die (A) **einde** van 'n (B) **era aangebreek** toe Riaan Cruywagen na 37 (C) **jaar** en byna 8000 (D) **uitsendings** die heel (E) **laaste** keer die Afrikaanse (F) **nuus** op SABC 2 (G) **gelees** het. (H) **Maar** dit was nie die (I) **laaste** sien van (J) **hierdie ikoon** nie. (K) **Sedertdien** was hy (L) **aanbieder** op kykNET se (M) **ontbytprogram**, *Dagbreek*, wat in April ten einde (N) **geloop** het, en deesdae is hy een van (O) **twee** aanbieders van *Verslag*, 'n nuusprogram. Hy het 'n boek oor sy (P) **lewe** en loopbaan geskryf, en is 'n gewilde (Q) **openbare spreker**.

Aktiwiteit 17.8: Beleefdheids- en bedankingsvorme

17.8.1 u

17.8.2 (Baie) dankie

17.8.3 Dankie, Meneer

Aktiwiteit 17.9 Verskillende aanspreekvorme/ Woordeskat vlaggies

Memo

- 17.9.1 a Middag, Dominee.
b Hallo, Siphó.
c Meneer die Voorsitter
d Geagte Meneer
e Dame
f Edelaqbare (ook U Edele)
g Middag, Kaptein.
h Môre, Ma.
i Meneer die President
j U (skryf met 'n kleinletter in die middel van 'n sin)

Aktiwiteit 17.10 Hersieningsoefening: Taal in konteks

- 17.10.1A vriendin
B bevoorreg
C energie
D skeppend
E ryk
F familie
G tradisie
H geruil
I pakkamers
J paleis
- 17.10.2.1 doodgewone mens, nie aansitterig nie
17.10.2.2 ons is al lank vriende
17.10.3.1 passie
17.10.3.2 geskiedenis
17.10.4 in-spi-re-rend
17.10.5 U Hoogheid/U Koninklike Hoogheid
17.10.6 eeue (millennium = 1000, dekade = 10)
17.10.7.1 bedrieër
17.10.7.2 wêreld
17.10.7.3 Suid-Afrika
17.10.8.1 terugneem
17.10.8.2 huis toe
17.10.8.3 driehonderd/ drie honderd
17.10.8.4 wynplaas
17.10.8.5 vorentoe
17.10.9.1 Sally **reik** uit na arm mense deur vir hulle kos te gee.
Om eendag **ryk** te wees moet ek nou baie hard werk.
- 17.10.9.2 Die meeste mense wil graag in hul eie **huise** woon.
Die polisieman **hys** die landsvlag net na sonsopkoms.